

§5. Đạo hàm cấp hai

A. KIẾN THỨC CẦN NHỚ

1. Định nghĩa

Giả sử hàm số $f(x)$ có đạo hàm $f'(x)$. Nếu $f'(x)$ cũng có đạo hàm thì ta gọi đạo hàm của nó là *đạo hàm cấp hai* của $f(x)$ và kí hiệu là $f''(x)$:

$$(f'(x))' = f''(x).$$

Tương tự

$$(f''(x))' = f'''(x) \text{ hoặc } f^{(3)}(x)$$

...

$$(f^{(n-1)}(x))' = f^{(n)}(x) ; n \in \mathbb{N}^*$$

ở đây kí hiệu $f^{(0)}(x) = f(x)$; $f^{(n)}(x)$ là đạo hàm cấp n của hàm số $f(x)$.

2. Ý nghĩa cơ học của đạo hàm cấp hai

Đạo hàm cấp hai $f''(t)$ là *gia tốc tức thời* của chuyển động $s = f(t)$ tại thời điểm t .

B. VÍ DỤ

• Ví dụ 1

Tính y'' , biết rằng

$$\text{a) } y = x\sqrt{1+x^2} ;$$

$$\text{b) } y = \tan x.$$

Giải

$$\text{a) } y' = \sqrt{1+x^2} + \frac{x^2}{\sqrt{1+x^2}} = \frac{1+2x^2}{\sqrt{1+x^2}}; \text{ suy ra}$$

$$y'' = \frac{4x\sqrt{1+x^2} - \frac{x(1+2x^2)}{\sqrt{1+x^2}}}{1+x^2}$$

$$= \frac{4x(1+x^2) - x(1+2x^2)}{(1+x^2)\sqrt{1+x^2}}$$

$$= \frac{x(3+2x^2)}{(1+x^2)\sqrt{1+x^2}}.$$

$$\text{b) } y' = \frac{1}{\cos^2 x}; \text{ suy ra}$$

$$y'' = -\frac{(\cos^2 x)'}{\cos^4 x} = \frac{2 \cos x \sin x}{\cos^4 x}$$

$$= \frac{2 \sin x}{\cos^3 x} \left(x \neq \frac{\pi}{2} + k\pi, k \in \mathbb{Z} \right).$$

• **Ví dụ 2**

Cho $f(x) = (2x - 3)^5$. Tính $f''(3), f'''(3)$.

Giải

Ta có $f'(x) = 5 \cdot 2 (2x - 3)^4 = 10 (2x - 3)^4$.

$$f''(x) = 80 (2x - 3)^3;$$

$$f'''(x) = 2 \cdot 240 (2x - 3)^2 = 480 (2x - 3)^2.$$

Từ đó $f''(3) = 80 \cdot 3^3 = 2160$;

$$f'''(3) = 480 \cdot 3^2 = 4320.$$

C. BÀI TẬP

Tìm đạo hàm cấp hai của các hàm số sau (5.1 – 5.12) :

5.1. $y = \sin 5x \cos 2x$.

5.2. $y = \frac{2x+1}{x^2+x-2}$.

5.3. $y = \frac{x}{x^2-1}$.

5.4. $y = \frac{x+1}{x-2}$.

5.5. $y = x^2 \sin x$.

5.6. $y = x\sqrt{1+x^2}$.

5.7. $y = (1-x^2)\cos x$.

5.8. $y = \sqrt{x}$.

5.9. $y = \sin x \sin 2x \sin 3x$.

5.10. $y = \frac{x^2}{1-x}$.

5.11. $y = x \cos 2x$.

5.12. $y = \frac{1}{\sqrt{x}}$.

5.13. Cho hàm số $f(x) = \sin 3x$. Tính $f''\left(-\frac{\pi}{2}\right), f''(0), f''\left(\frac{\pi}{18}\right)$.

5.14. Cho hàm số $g(t) = \cos^2 2t$. Tính $g'''\left(-\frac{\pi}{2}\right), g'''\left(-\frac{\pi}{24}\right), g'''\left(\frac{2\pi}{3}\right)$.